

Radiáns: RA = $1^{\circ}0'$; Dekl. = $+42^{\circ}$.

Az alfa Orionis /Betelgeuse/vörös óriás változó minimuma, kb. 1,1 mg fényességgel ez év végén várható. Pusztán szemmel is jól észlelhető, összehasonlítóként az alfa Aurigae /0,2 mg/, alfa Tauri /1,1 mg/ és alfa Canis Minoris /0,5 mg/ alkalmassak. Megfigyelése fontos!

Van-e magyar nóva? /Sajnos - nincsen./ Ez év május 22-én szorgalmas és ügyes munkatársunk, Mezősi Csaba /Pécs/ az R Ursae Majoris közelében egy általa korábban nem látott csillagot vélt észlelni, kb. 9,5 mg fényességgel.

Hozzávetőleges koordinátái RA = 10^h42^m ; Dekl. = $+68^{\circ}6'$.
Észleléséről, igen helyesen, azonnal tájékoztatást küldött, többek közt az összeállítónak, és a budapesti Urániának is. Annál kevésbé helyesülhet, hogy külföldi intézményeket is riasztott, azt pedig teljes mértékben el kell ítélnünk, hogy országszerte mint "magyar nóvát" ismertetik ezt a csillagot, sőt annak nevet és jelzést is adtak. - A jelzett csillagot többször és többen megfigyelték, fénye 10,3-10,6 mg körül van, fényváltozás megbízható módon nem volt megállapítható. A kérdés tisztázására felkértük H. Venrenberg Urat /Düsseldorf/, hogy szíveskedjen ide vonatkozó korábbi és esetleg újabb fényképeit kontrollálni. Ezzel kapcsolatban felhívjuk az amatőrök figyelmét, hogy bármiféle új, vagy annak tűnő megállapítás, felfedezés külföldi továbbítása csakis hivatalos szakintézményen - nálunk az MTA szabadsághegyi Csillagvizsgálóján át - történhet, ugyancsak a szakcsillagászok jogosultak elnevezést, vagy jelölést adni. Amatőrök tartozkodjanak a megalapozatlan és megerősítetlen adatok vagy közlések terjesztésétől. /Már csak a hazai amatőr mozgalom jó hírnevének megóvása miatt is!/
A kérdéses csillag rendszeres megfigyelése továbbra is kívánatos.

K ö n y v e k - t é r k é d e k

Asztronómiai eszközök Kalendarj /Izdetyelstvo "Nauk", Moszkva. Ár: 85 kop., kb. 15.- Ft./ - a 310 oldal terjedelmű, szép kiállítású szovjet amatőr évkönyv nagy vonásokban a magyar csillagászati Évkönyvre emlékeztet, de táblázatai ennél jóval gazdagabb. Az évkönyvnek kb. felét kitevő táblázati rész lényegében minden fontosabb jelenséget felölel, amely az amatőröket érdekli. Ezt követi az előző év fontosabb csillagászati eseményeit ismertető rész, végül az évfordulók és ünnepek rövid ismertetése zárja a könyvet. Orosz nyelven tudó amatőröknek elengedhetetlen segédkönyve lehet. Az 1973. évi kötetet ajánlatos már most megrendelni a "Gorkij" könyvesboltban. /Budapest, V., Váci utca 33./

Az 1973. évre szóló külföldi csillagászati évkönyveket, az érdeklődőknek ajánlatos - a lassú lebonyolítás miatt - már most megrendelni, az Egyetemi Könyvesboltban /Budapest, V.,

Kossuth Lajos u. 18/, vagy az Idegennyelvű Könyvesboltban/Budapest V., Váci utca 32/. A leghasználhatóbbak:

Kalender für Sternfreunde, 1973. /P. Ahnert/ - J.A. Barth, Leipzig, NDK. Ára: kb. 4,5 DM, 22.- Ft. Egyike a legjobb amatőr évkönyveknek.

Der Sternhimmel 1973. R.A. Naef. - Verlag Sauerländer,arau, Svájc. Ára: kb. 17 SFr., 250.- Ft. Az egyik legrészletesebb amatőr évkönyv, kár hogy magas ára csak szakkörök és Urániák számára teszi kifizetődővé.

Hvězdarská Ročenka 1973. - "Academia", Praha. Ára: 14 Kčs, = kb. 20.- Ft. A cseh nyelvű évkönyv nagy előnye, hogy legtöbb adata hazánkra is érvényes.

M E G F I G Y E L É S E K

Egy különösen aktív napfoltcsoport

Ez év júliusának végén egy nagy napfoltcsoport jelent meg a Nap-gömb délkeleti peremén. A csoport egy nagy penumbrából állt, amelyet számos beöblösödés szakitott meg; belsejében sok kisebb-nagyobb umbra /"mag"/ volt látható. A foltcsoport belsejében igen gyors és heves változások zajlottak le. 1972. júl. 31-en a Budapesti Uránia Csillagvizsgáló 20 cm-es $f=303$ cm/, polarizációs napokuláron át szemléltük meg a foltcsoportot. A nagy összetett penumbrát, a sok sötét maggal az I. tábla A/ ábrája mutatja. Az umbra színárnyalata igen változatos volt, amit nem is lehetett pontosan visszaadni rajzon. A középső két nagy umbra között 15:50 UT^h egy hosszúságú fehér sáv mutatkozott. A fehér hid fényessége és hosszúsága gyorsan nőtt, és elérte a napfáklyák fényességét. Legnagyobb fényét és méretét 16:00 UT-kor észleltük, ezután ismét halványodott. Ez a jelenség lehetett Secchi gyűrű, de nem kizárt, hogy egy igen fényes napkitörést, ún. fehér flare-t észleltünk.

A továbbiak során a csoport gyorsan felbomlott, és részai napok alatt széttolódtak. /L. a következő közleményt./ 1972. aug. 7-én már igen sok kis umbra volt a penumbrában, ezek, az Urániában készült képek szerint, gyorsan mozogtak. A csoport teljes mérete ekkor $2\frac{1}{2}$, azaz kb. 100 000 km volt.

ifj. Bartha Lajos és Pirooska György
Budapest

Nagy napfoltcsoport augusztus elején

Az I. tábla B/ rajzát 1972. augusztus 6-án, 16:30 MET-kor készítettük. A nagy és sok magból összetett napfoltcsoportot 15 cm-es, Newton távcsővel észleltük $f=168$ cm/, 67 és 116-szoros nagyítással /a rajz az utóbbival készült/, 11-es hegesztő szűrőüveggel.

Illés Lajos és Tóth Béla
Városi Csillagászati és Urhájózási Szakkör
Balatonfüred